

Přehled povinností výrobců elektrozařízení dle zákona o výrobcích s ukončenou životností (ZVUŽ)

1. Povinnosti při výrobě (§ 6 ZVUŽ a 81 ZVUŽ) – vždy plní výrobce samostatně

- Výrobce je povinen navrhovat a konstruovat elektrozařízení tak, aby
 - a) byla snadno demontovatelná,
 - b) nebezpečné látky v nich obsažené neunikaly do okolí,
 - c) bylo možné z nich nebezpečné látky vyjmout,
 - d) bylo usnadněno jejich využití po ukončení jejich životnosti,
 - e) z materiálů, použitých při jejich výrobě, bylo co nejvíce materiálů recyklovatelných,
 - f) při jejich výrobě a spotřebě byl minimalizován vznik odpadu, zejména nebezpečného,
 - g) po jejich použití byla umožněna jejich oprava, repase nebo renovace a opětovné použití, je-li to s ohledem na povahu výrobku možné, a
 - h) po ukončení jejich životnosti byla umožněna jejich recyklace nebo jiné využití, včetně využití jejich součástí a získaných materiálů, v souladu se ZVUŽ, zákonem o odpadech a jinými právními předpisy na ochranu životního prostředí a veřejného zdraví.
 - i) aby z nich mohl použité nebo odpadní baterie nebo akumulátory snadno a bezpečně vyjmout konečný uživatel, popřípadě kvalifikovaný profesionál nezávislý na výrobci (jen u výrobků, které vyžadují zabudování baterií nebo akumulátorů).

2. Povinnosti při uvedení elektrozařízení na trh (§7 ZVUŽ, § 62 ZVUŽ, § 73 ZVUŽ a 81 ZVUŽ) – vždy plní výrobce samostatně

- Povinnost uvádět na trh pouze výrobky, které splňují požadavky ZVUŽ (§ 7 odst. 1 ZVUŽ)
- Povinnost uvádět v průvodní dokumentaci výrobku, na obalu, v návodu k použití nebo jinou vhodnou formou informace o způsobu zpětného odběru nebo sběru, opětovného použití, využití nebo odstranění výrobku s ukončenou životností (§ 7 odst. 2 ZVUŽ)

- Výrobce elektrozařízení je povinen zajistit, aby při uvedení na trh bylo elektrozařízení označeno pro účely zpětného odběru stanoveným grafickým symbolem. Není-li možné elektrozařízení takto označit vzhledem k jeho velikosti nebo funkci, označí se grafickým symbolem obal, návod k použití a záruční list elektrozařízení (§ 62 odst. 1 ZVUŽ)
- Výrobce elektrozařízení je povinen zajistit, aby z označení elektrozařízení bylo patrné, že elektrozařízení bylo uvedeno na trh po 13. srpnu 2005 (§ 62 odst. 2 ZVUŽ)
- Označování výrobků při uvedení na trh je stanoveno vyhláškou (§ 62 odst. 3 ZVUŽ)
- U výrobků, v nichž jsou zabudovány baterie nebo akumulátory, je výrobce povinen připojit návod, jak může baterie nebo akumulátory bezpečně vyjmout konečný uživatel nebo kvalifikovaný profesionál nezávislý na výrobci, včetně informace o typu zabudovaných baterií nebo akumulátorů. Výrobce, distributor a poslední prodejce jsou povinni zajistit, aby byl tento návod předáván společně s výrobkem.
- Oddělené uvádění nákladů. Výrobce elektrozařízení (a také distributor a poslední prodejce) jsou povinni nově při prodeji nového elektrozařízení vždy uvádět odděleně od ceny elektrozařízení náklady na zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění odpadního elektrozařízení, které připadají na jeden kus nového elektrozařízení nebo jeden kilogram nových elektrozařízení, a to zejména formou samostatného údaje na daňovém dokladu podle zákona o dani z přidané hodnoty (§ 73 odst. 1 ZVUŽ).
- Odděleně uváděné náklady nesmějí převýšit náklady známé výrobci elektrozařízení v okamžiku uvedení nového elektrozařízení na trh nebo prokazatelný odhad předpokládaných nákladů v případě, že náklady výrobci elektrozařízení vzniknou až po tomto okamžiku. Plní-li výrobce elektrozařízení povinnosti stanovené ZVUŽ v kolektivním systému, určí se náklady známé výrobci elektrozařízení v okamžiku uvedení nového elektrozařízení na trh podle výše příspěvku hrazeného provozovateli kolektivního systému (§ 73 odst. 2 ZVUŽ).

Pozn.: Z výše uvedeného platí povinnost uvádět odděleně (viditelně) recyklační příspěvek u elektrozařízení na daňových dokladech.

3. Způsob plnění povinností výrobce dle ZVUŽ (§ 9 ZVUŽ)

- V individuálním systému (povinnosti výrobce v tomto systému nejsou součástí tohoto materiálu), nebo
- v kolektivním systému, a to na základě písemně uzavřené smlouvy o kolektivním plnění s provozovatelem kolektivního systému.

4. Plnění prostřednictvím pověřeného zástupce (§ 11 ZVUŽ)

– vždy plní výrobce samostatně

- Není-li výrobce usazen v České republice, je oprávněn si za účelem plnění povinností stanovených ZVUŽ určit pověřeného zástupce na základě písemné smlouvy (§ 11 odst. 1 ZVUŽ). Pověřený zástupce pak plní všechny povinnosti výrobce stanovené ZVUŽ.
- Pověřeným zástupcem nelze určit provozovatele kolektivního systému. Plnění povinností výrobce pověřeným zástupcem v kolektivním systému tím není dotčeno (§ 11 odst. 3 ZVUŽ).
- Výrobce elektrozařízení, který uvádí elektrozařízení na trh jejich dodáním prostřednictvím prostředků komunikace na dálku přímo konečným uživatelům do České republiky z jiného státu, kde je usazen, je povinen určit si za účelem plnění povinností stanovených tímto zákonem pověřeného zástupce (§ 61 odst. 1 ZVUŽ).

5. Povinnost zajistit zpětný odběr, zpracování a využití odpadu (§ 12 ZVUŽ, § 65 ZVUŽ, § 67 a 68 ZVUŽ) – plní prostřednictvím kolektivního systému

- Základní povinností každého výrobce je zajistit na vlastní náklady zpětný odběr výrobků s ukončenou životností, které uvádí na trh, a jejich následné zpracování a využití nebo odstranění, a to v zákonem vyžadovaných případech i bezplatně.
- Výrobce nesmí vázat zpětný odběr výrobku s ukončenou životností na koupi nového výrobku.
- Zpětný odběr. Výrobce elektrozařízení je konkrétně povinen
 - a) zajistit bez vazby na koupi nových výrobků a bez nároku na úplatu zpětný odběr odpadních elektrozařízení pocházejících z domácností,
 - b) zajistit zpětný odběr jiných odpadních elektrozařízení než odpadních elektrozařízení pocházejících z domácností
 - c) dosáhnout v každém kalendářním roce minimální úrovně zpětného odběru odpadních elektrozařízení v rozsahu stanoveném v příloze č. 2 ZVUŽ (tato povinnost se nevztahuje na výrobce elektrozařízení, kteří plní povinnosti podle ZVUŽ výhradně pro solární panely).
- Za účelem splnění povinností podle písm. a) a c) výše je výrobce elektrozařízení určených k použití v domácnostech povinen zřídit na vlastní náklady nejméně jedno veřejné místo zpětného odběru (§ 65 ZVUŽ):
 - a) v každé obci, městském obvodu nebo městské části s počtem více než 2000 obyvatel, a to pro každou skupinu elektrozařízení podle přílohy č. 1 k ZVUŽ, ve které uvádí elektrozařízení na trh,
 - b) v každé obci, která o zřízení veřejného místa zpětného odběru projeví zájem, a to za podmínek obdobných jako pro ostatní obce, a

c) v každém prodejním místě posledního prodejce nebo v jeho bezprostřední blízkosti, kde jsou elektrozařízení určená k použití v domácnostech, jež výrobce uvádí na trh, prodávána, pokud poslední prodejce projeví o zřízení veřejného místa zpětného odběru zájem, a to za podmínek obdobných jako u ostatních posledních prodejců.

- **Opětovné použití.** Výrobce elektrozařízení je povinen umožnit oddělené soustřeďování zpětně odebraných odpadních elektrozařízení za účelem jejich přípravy k opětovnému použití v jím určeném místě zpětného odběru (§ 67 odst. 1 ZVUŽ).
- Výrobce zajistí přednostně opětovné použití elektrozařízení jako celku, jsou-li splněny podmínky stanovené ZVUŽ a je-li to vhodné z hlediska zásad stanovených zákonem o odpadech pro uplatnění hierarchie odpadového hospodářství (§ 67 odst. 4 ZVUŽ).
- Nedošlo-li k předání odpadního elektrozařízení k opětovnému použití do 1 roku od provedení přípravy k opětovnému použití, má výrobce povinnost zajistit jeho jiné využití nebo odstranění v souladu se ZVUŽ. Při tom upřednostní přípravu k opětovnému použití komponentů, konstrukčních nebo spotřebních dílů odpadního elektrozařízení tam, kde je to vhodné z hlediska zásad stanovených zákonem o odpadech pro uplatnění hierarchie odpadového hospodářství (§ 67 odst. 6 ZVUŽ).
- **Zpracování.** Výrobce elektrozařízení je povinen v rámci svého systému zajistit (§ 68 odst. 1 ZVUŽ):
 - a) zpracování odpadních elektrozařízení, která zpětně odebral, za použití nejlepších dostupných technik,
 - b) využití nebo odstranění zpětně odebraných odpadních elektrozařízení nejpozději do konce kalendářního roku následujícího po roce, v němž byla odebrána,
 - c) využití zpětně odebraných odpadních elektrozařízení minimálně v rozsahu stanoveném v příloze č. 3 k ZVUŽ.
 - d) znovuzískávání fluorovaných skleníkových plynů a jejich recyklaci, regeneraci nebo zneškodnění za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropské unie o fluorovaných skleníkových plynech, jsou-li tyto látky v elektrozařízení obsaženy.
- Ministerstvo stanoví vyhláškou způsob výpočtu úrovně využití odpadních elektrozařízení pro účely plnění povinnosti stanovené pod písm. c) (68 odst. 3 ZVUŽ).

6. Informační povinnosti výrobce dle ZVUŽ – ve spolupráci s kolektivním systémem, za splnění těchto povinností nemůže bez spolupráce s výrobcem kolektivní systém ručit

- Informovat prostřednictvím distributorů konečné uživatele o způsobu provedení zpětného odběru výrobků s ukončenou životností (§ 13 odst. 1 ZVUŽ).
- Provádět osvětovou a propagační činnost ve smyslu čl. 8a odst. 2 směrnice o odpadech (§ 13 odst. 2 ZVUŽ), přičemž Ministerstvo stanoví vyhláškou minimální požadavky na rozsah realizovaných informačních kampaní (§ 13 odst. 4 ZVUŽ).

- Informovat vhodným způsobem o jím zřízených místech zpětného odběru konečné uživatele (§ 15 odst. 2 ZVUŽ). Předpokládá se plnění prostřednictvím Registru míst zpětného odběru
- Výrobce je povinen poskytnout obci, na jejímž území zřídil místo zpětného odběru, informace o množství zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností, včetně informací o jejich využití, pokud o to obec požádá (§ 16 odst. 3 ZVUŽ).
- Informovat konečného uživatele o možnosti odevzdat výrobek s ukončenou životností, jehož převzetí provozovatel místa zpětného odběru odmítl v souladu se zákonem, a to v jiném místě zpětného odběru nebo jím určenému zpracovateli (§ 17 odst. 5 ZVUŽ).
- Povinnost poskytnout provozovateli místa zpětného odběru informace o místech zpětného odběru nebo osobách, jimž lze odevzdat výrobek s ukončenou životností, který mají dle zákona právo odmítnout (§ 17 odst. 5 ZVUŽ).
- Výrobce elektrozařízení určených k použití v domácnostech je povinen prostřednictvím posledních prodejců na vlastní náklady písemně informovat konečné uživatele o (§ 63 ZVUŽ):
 - a) požadavku, aby odpadní elektrozařízení nebyla odstraňována jako netříděný komunální odpad, ale byla odevzdána na místech k tomu určených v souladu s tímto zákonem,
 - b) způsobu zajištění zpětného odběru,
 - c) úloze konečných uživatelů v opětovném použití elektrozařízení a recyklaci nebo jiném využití odpadních elektrozařízení,
 - d) možných škodlivých vlivech nebezpečných látek obsažených v elektrozařízení na životní prostředí a zdraví lidí a
 - e) významu grafického symbolu pro zpětný odběr podle § 62 odst. 1.
- Výrobce elektrozařízení poskytne zpracovatelům odpadních elektrozařízení bezplatně veškeré informace, které jsou nutné ke zpracování odpadního elektrozařízení včetně přípravy k opětovnému použití, především údaje o obsažených konstrukčních částech a materiálech, nebezpečných látkách, možnostech opětovného použití elektrozařízení a recyklace odpadního elektrozařízení, popřípadě způsobu jejich odstranění. Tyto informace výrobce elektrozařízení poskytne pro každý typ nového elektrozařízení do jednoho roku od data uvedení výrobku na trh. Informace poskytne v návodech na použití nebo na technickém nosiči dat nebo prostředky komunikace na dálku (68 odst. 3 ZVUŽ).

7. Aktualizace údajů v Registru míst zpětného odběru a Seznamu výrobců (§ 19-24 ZVUŽ)

- Výrobce je povinen vkládat dálkovým přístupem do Registru údaje požadované ZVUŽ a stejným způsobem tyto údaje aktualizovat, a to nejpozději do 30 dnů od okamžiku, kdy nastala skutečnost zakládající změnu údaje (§ 19 odst. 4 ZVUŽ).
- Výrobce je povinen provést změnu údajů zapsaných v Seznamu výrobců nebo ji oznámit ministerstvu do 30 dnů ode dne, kdy nastala skutečnost, která tuto změnu odůvodňuje (§ 23 odst. 3 ZVUŽ).

8. Vykazování, vedení evidence a archivace (§ 27-30 ZVUŽ) – částečně výrobce, částečně kolektivní systém

- Vedení evidence. Výrobce je povinen vést evidenci množství vybraných výrobků, které uvedl na trh, a to v hmotnostních jednotkách a kusech, a to i tehdy, plní-li své povinnosti pro všechny vybrané výrobky, které uvádí na trh, v kolektivním systému (§ 27 odst. 1 a 2 ZVUŽ) – plní výrobce samostatně.
- Neplní-li výrobce své povinnosti pro všechny vybrané výrobky, které uvádí na trh, v kolektivním systému, je povinen vést evidenci v celém rozsahu dle § 27 ZVUŽ – týká se individuálně plněního.
- Roční zpráva. Výrobce je povinen zpracovat roční zprávu o plnění povinností stanovených pro zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění výrobků s ukončenou životností za uplynulý kalendářní rok a tuto zprávu do 31. března následujícího kalendářního roku zaslat ministerstvu. Tuto povinnost nemá, pokud plní své povinnosti pro všechny vybrané výrobky, které uvádí na trh, v kolektivním systému (§ 28 ZVUŽ) – povinnosti plní kolektivní systém.
- Archivace. Výrobce je povinen uchovávat údaje z evidencí a roční zprávu o výrobcích s ukončenou životností po dobu 7 let (§ 29 písm. a) ZVUŽ) – plní výrobce samostatně.
- Předložení podkladů inspekci. Výrobce je povinen předložit v rámci kontroly na požádání inspekce dokumenty dokládající pravdivost a úplnost údajů uvedených v evidencích a v roční zprávě o výrobcích s ukončenou životností (§ 29 písm. b) ZVUŽ).

9. Povinnosti výrobců při kolektivním plnění (§ 45 ZVUŽ)

– plní výrobce samostatně

- Výrobce je povinen vykazovat provozovateli kolektivního systému pravdivé a úplné údaje o množství vybraných výrobků, které uvedl na trh, a to v hmotnostních jednotkách a kusech (§ 45 odst. 1 písm. a) ZVUŽ).
- Výrobce je povinen umožnit provozovateli kolektivního systému provedení ověření evidovaných údajů, zejména tím, že mu za tím účelem poskytne nezbytnou součinnost (§ 45 odst. 1 písm. b) ZVUŽ).
- Výrobce je povinen poskytnout provozovateli kolektivního systému součinnost v souvislosti s plněním povinností provozovatele kolektivního systému v oblasti ekomodulace (§ 45 odst. 1 písm. c) ZVUŽ).
- Výrobce je povinen **uzavřít smlouvu** o kolektivním plnění pro vybrané výrobky, které uvádí na trh, **pouze s jedním provozovatelem kolektivního systému**, pokud jde o elektrozařízení náležející do jedné skupiny podle přílohy č. 1 k ZVUŽ (to neplatí, jde-li o solární panely) (§ 45 odst. 2 ZVUŽ).

Pozn.: Nelze vykazovat uvedení na trh v jedné a té samé skupině do více kolektivních systémů.

10. Financování nakládání s odpadním elektrozařízením

– povinnosti plní kolektivní systém

Pocházejícím z domácností (§ 70 ZVUŽ)

- Elektrozařízení uvedená na trh po dni 13. srpna 2005. Výrobce elektrozařízení je povinen financovat zpětný odběr a následné zpracování, využití a odstranění odpadního elektrozařízení pocházejícího z domácností, pokud jde o elektrozařízení, jehož je výrobcem podle ZVUŽ.
- Elektrozařízení uvedená na trh před dnem 13. srpna 2005. Výrobci elektrozařízení jsou povinni vytvořit jeden nebo více kolektivních systémů, do kterých všichni výrobci elektrozařízení, kteří jsou podnikateli v okamžiku vzniku příslušných nákladů, přispívají poměrně podle jejich podílu na trhu v dané skupině elektrozařízení.

Nepocházejícím z domácností (§ 71 ZVUŽ)

- Elektrozařízení uvedená na trh po dni 13. srpna 2005. Výrobce elektrozařízení je povinen financovat zpětný odběr a následné zpracování, využití a odstranění odpadního elektrozařízení nepocházejícího z domácností, pokud jde o elektrozařízení, jehož je výrobcem podle ZVUŽ.
- Elektrozařízení uvedená na trh před dnem 13. srpna 2005. Výrobce elektrozařízení je povinen financovat zpětný odběr a následné zpracování, využití a odstranění odpadního elektrozařízení nepocházejícího z domácností, je-li nahrazováno elektrozařízením stejného typu nebo elektrozařízením, které plní stejnou funkci při jeho dodávce, nejvýše

však v počtu dodávaných elektrozařízení (pokud není nahrazováno elektrozařízením stejného typu nebo elektrozařízením, které plní stejnou funkci, plní povinnost konečný uživatel, který není spotřebitelem).

- Výrobce může (u elektrozařízení uvedených na trh po dni 13. srpna 2005) nejpozději při dodání nového elektrozařízení konečnému uživateli uzavřít písemnou formou dohodu o zajištění financování zpětného odběru, zpracování, využití a odstranění odpadního elektrozařízení nepocházejícího z domácností odchylně od zákona. Informaci o uzavření dohody a základních dohodnutých podmínkách financování zašle výrobce elektrozařízení ministerstvu jako součást roční zprávy za kalendářní rok, v němž byla tato dohoda uzavřena.

11. Sankce za porušení povinností výrobce (§ 122 a 125 ZVUŽ)

- Výrobci může být uložena pokuta až do výše 500 000 Kč, pokud:
 - a) nezajistí konečnému uživateli možnost odevzdat výrobek s ukončenou životností,
 - b) nevloží požadované údaje do Registru míst zpětného odběru nebo tyto údaje neaktualizuje,
 - c) nepodá žádost o zápis do Seznamu výrobců nebo v ní uvede nepravdivé údaje,
 - d) neprovede nebo neoznámí ministerstvu změnu údajů zapsaných v Seznamu výrobců nebo neoznámí ministerstvu, že zanikly důvody pro její vedení v Seznamu výrobců,
 - e) neuvádí při prodeji nového elektrozařízení odděleně náklady na zpětný odběr, nebo je uvádí odděleně, avšak v rozporu s požadavky Zákona (viz § 125 odst. 2 písm. i) ZVUŽ).
- Výrobci může být uložena pokuta až do výše 1 000 000 Kč, pokud:
 - a) nesplní některou z povinností při výrobě vybraných výrobků nebo povinností při uvedení vybraných výrobků na trh,
 - b) neposkytne obci informace o množství zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností,
 - c) nezpracuje nebo nezašle ministerstvu ve stanovené lhůtě roční zprávu o výrobcích s ukončenou životností obsahující všechny součásti požadované tímto zákonem,
 - d) neuchovává údaje a roční zprávu o výrobcích s ukončenou životností po stanovenou dobu,
 - e) nepředloží inspekci dokumenty dokládající jejich pravdivost a úplnost,
 - f) neposkytne dostatečnou kauci prokazující, že nakládání s výrobky s ukončenou životností bude finančně zajištěno,
 - g) nepředloží ministerstvu smlouvu o kolektivním plnění uzavřenou s provozovatelem kolektivního systému,
 - h) nesplní některou z povinností výrobce při kolektivním plnění,

- i) nesplní při uvedení vybraných výrobků na trh některou z povinností pro jejich označování,
 - j) neposkytne provozovateli kolektivního systému nezbytnou součinnost pro ověření správnosti a úplnosti údajů o množství výrobků s ukončenou životností,
 - k) nesplní některou z povinností pro zajištění snadného a bezpečného vyjmutí baterií nebo akumulátorů z elektrozařízení nebo jiného výrobku, v němž jsou zabudovány.
- Výrobci může být uložena pokuta až do výše 5 000 000 Kč, pokud:
- a) nezajistí na vlastní náklady zpětný odběr výrobků s ukončenou životností a jejich následné zpracování a využití nebo odstranění za podmínek stanovených tímto zákonem,
 - b) neinformuje stanoveným způsobem konečné uživatele dle ZVUŽ nebo neprovádí osvětovou činnost splňující stanovené minimální požadavky,
 - c) nevede stanoveným způsobem a ve stanoveném rozsahu evidenci,
 - d) nesplní některou z povinností opětovného použití zpětně odebraného odpadního elektrozařízení,
 - e) neposkytne zpracovatelům informace nutné ke zpracování odpadního elektrozařízení, včetně přípravy k opětovnému použití,
 - f) nezajistí financování nakládání s elektrozařízením.
 - g) si neurčí pověřeného zástupce nebo si určí pověřeného zástupce v rozporu s požadavky ZVUŽ,
 - h) poruší některou z povinností při zpracování výrobků s ukončenou životností nebo v souvislosti s ním stanovených,
 - i) nesplní některou z povinností při přeshraniční přepravě.

Pozn. tento materiál upozorňuje pouze na povinnosti výrobců plnících povinnosti dle ZVUŽ v rámci kolektivního systému ve vztahu k elektrozařízením. K jiným vybraným výrobkům (např. baterie či akumulátory) se nevztahuje. Nevztahuje se rovněž k plnění povinností v rámci individuálního systému.

Na výrobce se nevztahuje přechodné období podle § 142 odst. 3 ZVUŽ (s výjimkou společníků kolektivního systému). Výrobci se proto musí řídit právy a povinnostmi dle ZVUŽ od 1. 1. 2021.